

מעדני אשר

גיליון של"ה
(שנה ז')
פרשת כי תבוא תשי"ע

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

וכן כתב בספר שמחת יהודה במסכת שמחות פרק ד' הלכה כ"ו, ומביא ראייה ממה שפסק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות ממרים הלכה י"ב שאפילו אם אמר לו אביו לעבור על מצוה של דברי סופרים לא ישמע לו, שנאמר איש אמו ואביו תיראו אני ה', כולכם חייבים בכבודי.

אבל הפנים יפות בראשית פרק י"ב חולק על זה: דמביא בשם המדרש רבה בראשית ל"ט ז' על הפסוק "לך לך מארצך" דורש המדרש, לך אני פוטר מכיבוד אב ואם, ולאחר אין אני פוטר מכיבוד, נראה פירוש, דאם אביו בחוץ לארץ אין מצות עליית הבן בארץ ישראל דוחה מצות כיבוד אביו, ודוקא לך אני פוטר משום דתרח אינו עושה מעשה עמך, אבל לאחר אין מצות עליית א"י דוחה מצות כיבוד, דה"א דהואיל דעליית ארץ ישראל מצוה רבה היא, כמ"ש בגמ' כתובות ק"י ב' כל הדר בח"ל כמו שאין לו אלוה, ועוד שאחז"ל יבמות ו' ע"מ א' יכול אמר לו אביו הטמא או שאמר לו אל תחזיר יכול ישמע לו, ת"ל איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו כולכם חייבים בכבודי, וה"נ כיון שכולם מצווים על עליית א"י, לכן אמר ואין אני פוטר לאחר, וקצת ראייה שהרי נענש יעקב אבינו ע"ה כ"ב שנה שביטל כיבוד אב ואם מגילה ז' א' ולא נענש על ישיבת ח"ל שלא עלה לא"י, אלא כיון ששניהם עבר בפעם אחד ונענש על החמורה דהיינו מצות כיבוד, לא נענש על מניעת עליית א"י, כיון שכבר נידון בחמורה, חזינו להדיא דסבירא ליה לפנים יפות שאסור לו לאדם לעבור לגור בארץ ישראל כשיש לו הורים בחוץ לארץ.

ומסיק הפנים יפות: מ"מ אם היה דירתם בא"י ואביו הלך לדור בח"ל, אין הבן מחויב לעבור בקום ועשה לילך מא"י לח"ל, וקצת ראייה שהרי נענשו מחלון וכליון בני אלימלך על שיצאו מא"י לח"ל גמ' ב"ב צ"א ע"מ א' אף שהלך אלימלך לח"ל והלכו עמו מפני כבוד אביהם, אלא על כרחך שלא היה להם לילך עמו מא"י לח"ל.

וכן בחכמת אדם שער משפטי הארץ, בינת אדם אות ג' כתב, שיש ראייה ברורה מהמדרש הנ"ל שמצות כיבוד אב ואם דוחה מצות יישוב ארץ ישראל, ולכן היה אברהם סבור שאסור לו לעלות לארץ ישראל ולהניח מצות כיבוד אב ואם, לפיכך אמר לו הקדוש ברוך הוא, לך אני פוטרך, כיון שאני מצוה עליך לעלות לארץ ישראל, אבל אחר אף על פי שרצונו לעלות לארץ ישראל אסור משום מצות כיבוד אב ואם, ועיין דעת תורה אור"ח סימן רמ"ח מה שדן בענין זה באריכות.

מי שגר בחו"ל ליד אביו ורוצה לעלות לארץ ישראל ואביו מוחה בו שלא יעלה האם חייב לשמוע לו?

בפרשתו כ"ז א' והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבתה בה.

מכאן ילפינו דיש מצוה של ישוב ארץ ישראל, ומצוה בפני עצמה היא, לכן כתוב בפרשתו וירשתה וישבתה בה, כך כתב באור החיים הקדוש בפרשתו.

יש לחקור מי שגר בחוץ לארץ ליד אביו ורוצה לעלות לארץ ישראל ואביו מוחה בו שלא יעלה האם חייב לשמוע בקולו או דילמא אינו חייב לשמוע בקולו כיון דיש מצוה של ישוב ארץ ישראל לעלות לארץ, והנה שאלה הנ"ל הוא לשיטת שבזמן הזה יש נמי מצות ישוב ארץ ישראל יש מחלוקת הפוסקים בזה ועיין מה שהראכתי בזה בספר מעדני אשר שנת תשס"ו פרשת כי תבא, וכן הוא רק בדבר שיש לאבא הנאה מזה לשיטת הראשונים שבדבר שאין לו הנאה אין צריך לשמוע בקולו.

הנה המהר"ם מרוטנבורג דפוס ברלין, שער ב' סימן כ"ח וסימן ע"ט כתב שאין לבן לשמוע לאביו שמצוהו שלא לעלות לארץ ישראל, משום שמצות ישיבת ארץ ישראל היא כבוד המקום, קודמת לכיבוד אב ואם.

וכן בשו"ת מבי"ט חלק א' סימן קל"ט נשאל בראובן שנדר שאם יהיה לו כך וכך כסף שיודר בצפת ועתה נתקיים הדבר ואביו ואמו אינם מניחים אותו ללכת לדור שם מה יעשה.

ומסיק: דחייב לקיים נדרו ואינו חייב לחוש לצוואת אביו ואמו שאמרו לו שלא ילך, כדאיתא בגמ' יבמות ו' ע"א דאם אמר לו אביו ואמו אל תחזיר אבידה לא ישמע דכתיב איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כלכם חייבים בכבודי כדכתיב בסיפיה דקרא אני ה' והכא נמי הוא ואביו חייבים לדור בארץ ישראל ואין לו עונש על שאינו מקיים מצות כיבוד אב ואם, שגם הם יכולים לעלות עמו, ויתקיימו ב' מצות ישיבת א"י וכיבוד אב ואם, ומשמע התם דלאו דוקא מצוה ואזהרת שבת דקרא איירי ביה דדוחה מצות כיבוד, אלא אפילו כל מצוה ואפילו מצות עשה לחודא כדתניא אל תחזיר שהיא מצות עשה שבממון וקילא דהותרה מכללא בזקן ואינה לפי כבודו, ואפ"ה דוחה כיבוד כ"ש מצות ישיבת א"י שהיא חמורה שדוחה את הכיבוד, ועוד דהכא איכא תרי עשה מצות ישיבת א"י ומצות קיום נדרו שנדר לעלות ולדור.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנדיב הנכבד העומד לימין המערכת מיום היוסדו
הרה"ג רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון
לרגל שמחת החלאקה
לבנו כמר חיים אלטר נייז
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי הלציו ויצליח בכל אשר יפנה

**מי שבא מחוץ לארץ לביקור בארץ ישראל
האם קיים בזה מצוה?**

יש לחקור האם לנסוע לביקור בארץ ישראל הוא נמי בכלל מצות ישוב ארץ ישראל או דילמא רק כשנוסע על מנת להשתקע שם הוא מצוה אבל על מנת לחזור אינו מקיים מצות ישוב ארץ ישראל.

הנה בשלטי הגבורים מסכת שבועות ח' ע"א כתב אפילו לשיטות הראשונים שהאינא יש נמי מצוה לעלות לארץ ישראל, היינו דוקא על מנת לדור, אבל על מנת לשוב אין בה מצוה כלל, דמי היכא הדיציאה על מנת לשוב אינה עבירה יש להעיר מהגמ' ע"ז י"ג ע"א דמשמע שאפילו על מנת לשוב יש איסור דאמרינן שאסור לצאת רק לישא אשה וללמוד תורה משמע אפילו אינו משתקע יש איסור כך ההליכה על מנת לשוב אינה מצוה, דעיקר ההליכה והיציאה תלוי בדירה, וכן יש בספר תשב"ץ בשם מהר"ם ז"ל ומילתא דמיסתבר הוא דמה מצוה יכול להיות בהולך בארץ ישראל על מנת לשוב מי ביקש זה מידי רמוס הצירוי.

וכן כתב בשו"ת מהרי"ט חלק ב' יורה דעה סימן כ"ח שאין עיקר המצוה בעליה אלא בישיבה והדירה שמה, אבל מי שעולה לראותה על דעת לחזור לא מצינו בזה מצוה מפורסמת, ואפשר גם זכות אינו, דהא דמבואר בגמ' כתובות קי"א דכל המהלך ד' אמות בא"י מובטח לו שהוא בן עוה"ב, הוא רק כשקבור שם ע"ש הפסוק "ורוח הלוכים בה" ישעיה מ"ג.

ומקשה המהרי"ט: מהא דאמרינן בגמ' קדושין מ"ט ההוא גברא דזבניהו לנכסי אדעתא למיסק לארעא דישאל, סליק ולא אתדר ליה, אמר רבה כל דסליק אדעתא דמידר הוא והא לא אתדר איכא דאמרי אדעתא למיסק והא סליק וקי"ל כלישנא בתרא, ותידוק מינה לכאורה דתורפיה דההוא גברא אדעתא דמיסק הוא, אלמא בהכי מקיימי מצוה.

ומתרג' המהרי"ט: לאו קושיא הוא, דודאי אין קיום המצוה אלא בישיבתה ולא בעליה כדפרישית אלא דלענין ביטול המקח דבעינן לבטולי ליה משום דגלה דעתו בשעת מכירה שהוא מוכר מפני שרוצה לעלות וסמכינן אגילוי דעת כמאן דאתני ודוקא היכא דאיתילד אונסא דלא מצי סליק הוא דאמרינן אדעתא דהכי לא זבין אבל סליק לא אמרינן אדעתא דמתדר ליה קאמרף אעפ"י שהיא עיקר המצוה דעד אימת יהא המקח תלוי ועומד, הא ודאי להאי לישנא מסתברא שלא תלו הדבר אלא בעליה לבד.

וכן כתב בשו"ת ישועות מלכו יורה דעה סימן ס"ו דגם לפי דעת הרמב"ן שחשב למצות ישוב ארץ ישראל למצוה בפני עצמה, מ"מ בעיקר המצוה אינו אלא הירושה והישיבה כאדם העושה בתוך שלו לכבוש ארץ ישראל שתהיה תחת ירושתינו לא על ביאה ריקנית של עתה.

וכן כתב בכנסת הגדולה אה"ע סימן ע"ה ס"ק כ"ז וז"ל לעלות לארץ ישראל על דעת לחזור אע"פ שזכות הוא לו, מ"מ אין בה שום מצוה.

אבל בש"ע הרב סימן רמ"ח ס"ק י"ג כתב מי שהולך לא"י לסחורה ולא כדי להתיישב בה יש מי שאומר שזהו ג"כ דבר מצוה שהרי אמרו חכמים כל המהלך בא"י מובטח לו שהוא בן עוה"ב ובקונטרס אחרון שם כתב וכ"ש אם מתכוין כדי לילך בה ד"א שמתכוין לדבר מצוה, ועיין בשו"ת חלקת יעקב יורה דעה סימן קכ"ח.

וכן כתב במגן אברהם אור"ח סימן רמ"ח ס"ק ט"ו אפילו ע"מ להחזיר הוא מצוה כיון דאפילו מהלך ד"א בא"י מצוה היא כמבואר בגמ' כתובות קי"א א"כ ה"ה הבא לארץ על מנת לחזור מקיים מצוה.

**אדם שבא מחו"ל לגור בארץ
מדוע אין מברך על מצות ישוב ארץ ישראל?**

בפרשתן כ"ז י"ג לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי.

וברש"י שלא שכחתי מלברך על הפרשת מעשרות, חזינן מדבריו שיש חיוב תורה לברך ברכת המצות על כל מצוה שעושים, עיין בספר מעדני אשר פרשת כי תבא תשס"ט אריכות גדולה האם ברכת המצות מן התורה או מדרבנן.

יש להקשות: מדוע אדם מחוץ לארץ שבא לגור בארץ ישראל, אין מברך על מצות ישוב ארץ ישראל, הרי הוא מצוה ככל המצוות, שחייבים לברך על זה, כך מקשה בשו"ת תורת ירוחם סימן ט', וכן בשו"ת פרי יהושע סימן ס"ו.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתבו הקדמונים רבינו בחיי פרשת שלח דעל כל מצוה שהשכל מחייב לקיים מצוה זו אין מברכין על זה, כיון דנוסח הברכה אשר קדשנו במצוותיו וצונו דמשמע שעושה את זה רק בשביל חיוב הבורא, אבל דבר שהשכל מחייב לעשותו אי אפשר לברך דהרי הוא מקיים את זה גם בלי ציווי הבורא, לפי הנ"ל אתי שפיר כיון דישוּב ארץ ישראל אדם יקיימו נמי בלי ציווי שהרי גם גוי נלחם על אדמה שלו, לכן אין מברכים, כך תירץ בשו"ת תורת ירוחם סימן ט'.

ב. ע"פ מה שכתבו בכמה ראשונים עיין בספר מעדני אשר פרשת כי תבא שנת תשס"ו אריכות גדולה בשיטות הראשונים דמצות ישוב ארץ ישראל אינה מצוה בפני עצמה, אלא היא בשביל חיוב תרומות ומעשרות דחיובם מן התורה רק בארץ ישראל, לפי הנ"ל אתי שפיר מדוע אין מברכים, משום דכל מצוה שאינה מצוה לעצמה רק למטרה אחרת אין מברכים, כמו שכתב הרמב"ן בספר המצוות שורש י"ב דלכן אין מברכים על נתינת תרומות ומעשרות לכהן, משום דאינה מטרה לעצמה רק בשביל ההפרשה א"כ מצות ישוב ארץ ישראל כיון דאינה מצוה לעצמה לכן אין מברכים, וכעין זה נמי כתב בשו"ת הרשב"א חלק א' סימן י"ח שאין מברכים על מצות חליצה כיון שאינה אלא בשביל פרו ורבו, כך תירץ בשו"ת פרי יהושע סימן ס"ו.

ג. בברכת המזון שאנו מברכין ואומרים נודה לך ה' אלוקינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך וכו' ככתוב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון בזה נכללה גם הברכה על הישיבה בארץ ישראל, ומן הראוי שהיושבים בארץ ישראל יכוננו באמירת ברכה זו על קיום מצותן שיושבין בארץ, כך תירץ בספר תולדות זאב על מסכת שבת חלק ב' ע"מ ס"ה.

מי שהיה גר בחוץ לארץ ובא לגור בארץ ישראל האם מברך

שהחיינו כשבא לגור כאן?

הנה בשו"ת לב חיים חלק ג' סימן ל"ג נשאל אם מי שקבע דירתו בארץ ישראל אם צריך לברך שהחיינו, והשיב שאין שייך ברכת שהחיינו על מצות ישוב ארץ ישראל, הגם דמצות עשה היא דכתיב וירשת וישבת בה, מ"מ אין מברכין אלא על מצוה שבאה מזמן לזמן וישיבת ארץ ישראל אינה תלויה בזמן דכל יומה זמניה הוא, ועוד כתב ששמע שבירושלים בג' רגלים הולכים לכותל המערבי להתפלל שם תפילת מוסף ואומרים מפני חטאנו גלינו מארצנו ומרבים בבכיה ודאגה גדולה, א"כ איך שייך לברך זמן שמלבד שאין לבו שמח, אדרבה שמא תתעורר דאגתו בכל יום תמיד.

ובשו"ת הלכות קטנות חלק א' סימן קכ"ב נשאל בהבאים לארץ ישראל שברכו דיין האמת על הקריעה אם יש לברך שהחיינו, תשובה אפשר שבכלל הגומל הוא נכלל, ובכפ החיים סימן רכ"א אות כ"ז כתב שיהיה על פרי חדש ויכוין לפטור את מצות ישוב ארץ ישראל.

האם מותר להניח תפילין של ראש על הכיפה?

בפרשתן כ"ח י' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.

ובגמ' ברכות ו' ע"א אמרינן אלו תפילין של ראש.

יש לחקור האם בתפילין של ראש אסור שיהא חציצה בין התפילין לראש או דילמא בתפילין של ראש מותר להיות חציצה.

הנה בשו"ת הרשב"א חלק ג סימן רפ"ב נשאל האם צריך להניח תפילין של ראש על הראש ממש או דילמא אפשר להניח את זה על בגד של הראש.

תשובה: מפשט ההלכה ודאי יראה, שצריך להניח על הראש ממש בלי שיפסיק שום דבר בין התפילין לראש.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בגמ' ערכין ב' ע"ב הכל חייבין בתפילין כהנים לויים וישראלים, ומקשה בגמ' פשיטא, ומתרץ בגמ' כהנים איצטריכא ליה, סלקא דעתך הואיל וכתוב וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך, כל דאיתיה במצות יד, איתיה במצות הראש, והני כהני הואיל ולא איתנהו במצות היד, דכתיב ילבש על בשרו, שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין בשרו, אימא במצות דראש נמי לא לחייבו, קמ"ל דלא מעכבי הדדי, כדתנן תפלה של יד אינה מעכבת של ראש, ומקשה בגמ' ומאי שנא דיד, דכתיב ילבש על בשרו, שלא יהא דבר חוצץ בינו ובין בשרו, דראש נמי הא כתיב ושמת את המצנפת על ראשו, ומתרץ הגמ' תניא שיערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין, אלמא, על השער ממש צריך להניח, דאי לא, יניח המצנפת על הראש, ויניח תפילין על המצנפת, אפילו אין מקום מגולה בין ציץ למצנפת.

ומסיק הרשב"א: אני אומר להלכה אבל לא למעשה, דמותר להניח של ראש על הכובע, ותדע לך, דהא תפילין של יד אין צריך להניחן על הבשר, אלא משום דכתיב בהו לך לאות, ודרשינן לך לאות, ולא לאחרים לאות, אבל של ראש, אדרבא, דכתיב בהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ועוד שהרי שנינו במשנה מגילה כ"ד ע"ב העושה תפלתו עגולה, סכנה, ואין בה מצוה, נתנה על מצחו ועל פס ידו, הרי זו דרך מינות, ציפהו זהב ונתנה על בית יד של אונקלי, הרי זו דרך החיצונים ואם איתא, אמאי נקט תפילין של יד, וקתני נתנה על בית יד של אונקלי ומדוע לא נקט תפילין של ראש ועל הכובע, אלא ש"מ דדוקא תפלה של יד, ומשום דכתיב ביה לך לאות, אבל של ראש, לא איכפת לן, וההוא דעירוכין, לא קשיא, דהתם שאני, דאיכא מצנפת שהיא מצוה, ומצוה מפסקת בפני עצמה, וכענין שאמר בזבחים בפ"ק דבת מינה, מחריבי, דלאו בת מינה, לא מחריב בה.

וכן כתב הר"ן מגילה כ"ד ע"ב דמהא דכתוב במשנה נתנה על בית אנקולי היינו שנתן תפילה של יד על חלוקו מבחוץ הרי זה דרך חיצונים, דקדק הרשב"א דתפילין של ראש מותר לתת אותה על כובעו או על כיסוי הראש, דהא בשל יד לא אסרו ליתן אותם על גבי אנקולי אלא משום דכתיב בהו לך לאות הא לאו הכי שרי, ואילו תפילין שבראש אדרבה כתוב בהו וראו כל עמי הארץ ובגמ' אמרינן ברכות ו' ע"א מנחות ל"ה ע"ב אלו תפילין שבראש, והא דאמרינן בגמ' עירוכין שמקום יש בראש להניח מצנפת עם תפילין משמע דאחד על השני אסור, אפשר דהיינו משום דאסור לתת כלי אחר של מצוה על המצנפת.

ובמקום אחר כתבת יד סימן ג' **נשאל הרשב"א** ממה דגרסינן בירושלמי ברכות פרק ב' דף ד' ר' יוחנן בסתוא דהוה חזיק רישיה הוה מנח תרויהו תפילין של יד ותפילין של ראש, בקיטא דלא חזיק רישיה לא הוה מנח אלא דדרעיה, ואם איתא אף בקייטא הוה מצי לאנוחי על הבגד שעל הראש, והיאך היה מבטל חדא מצוה, דכל שיש לו שתיהן צריך להניח שתיהן.

ומתרץ הרשב"א בדקתי אחר הנוסחאות ושלחתי חוץ למדינה, כי הייתי סבור שהייתה הנוסחא בהפך, בסתוא דהוה חליש רישיה לא מנח אלא דדרעיה, ולומר שהיה ראשו חלוש המתירא מן הקור אם יגלנו, ומינה דצריך להניחו על הראש ממש ויקשה לדברי אבל מצאתי אותה בכל הנוסחאות כתובה כמו שכתבת ואין ממנה קושיא לדברי אלא קרוב לראיה, והוא שבסתיו היה ראשו חזק וכל שמניח על הראש אין ראשו מתחמם, בין שישים על הבגד מפני הקור בין שישים על הראש ממש שמא לא היה חושש לקור, אבל בקייטא היה ראשו חלוש מפני החום, ואפילו ישים על הראש ממש היה ראשו מתחמם מפני שהם נדחקים על הראש, וכל שכן אם ישים על הכובע שהם נדחקים על הבגד ודוחקים את הבגד שעל הראש ומתחמם הבגד ביותר, ותפילין אין מעכבין זה את זה ואפילו בשיש לו כדאיתא התם בגמרא, ועיין בשו"ת הרשב"א חלק ה' סימן י"ב.

וכן בשו"ת הריב"ש סימן קל"ז סמך בשעת הדחק על הרשב"א, והתיר לאדם העלול לנזילות שיניח תפילין של ראש על הכובע, והעיד שראה רבים נוהגים כדעת הרשב"א להניח אותם על הכובע, ומה גם שהר"ן הביא סברת הרשב"א בלי חולק.

אבל יש חולקים דסבירא ליה שיש חציצה אף בתפילין של ראש דבתשובת הרא"ש כ"ג ג' סימן ד' פסק, שדין איסור חציצה נוהג בין בתפילין של יד ובין בתפילין של ראש, וכן מבואר במאירי מגילה כ"ד.

וכן במחצית השקל אורח חיים סימן כ"ז, הובא בספר פתח הדבור סימן כ"ז אות ג', וכן בספר חתן סופר חלק א' שער הטוטפת סימן כ"ז בהערה, אות ד' כתב, ורע עלי המעשה של אותם בחורים שמגדלים בלורית כנגד פניהם, כי מלבד שהוא דרך שחץ וגאווה, ויש בזה איסור משום ובחוקתיהם לא תלכו, כמבואר ביורה דעה סימן קע"ח עוד יש איסור נוסף שהשער הארוך חוצץ בתפילין של ראש, כיון שהשערות ארוכות, ולכא למימר בהם היינו רבתייהו, וחוצצים, ודין המניח תפילין על שערות כאלה, כמניח על כובע עב שבראשו שבודאי שהוא חוצץ, איך היה מניח נזיר תפילין הרי היה לו שערות ארוכות, עיין בספר מעדני אשר פרשת נשא תשס"ט דברים נפלאים.

ולענין הלכה: קימ"ל אור"ח סימן כ"ז ס"ק ד' דאיסור חציצה נוהג בין בתפילין של ראש ובין בתפילין של יד, ואסור להניח על הכובע, וצריך לזכור שלא יהא אפילו כינים חוצצים.

מדוע הצטער דוד כשהיה בבית המרחץ שהוא ערום מן המצוות הרי היה לו מצות ישוב ארץ ישראל?

הנה איתא בגמ' מנחות מ"ג ע"ב בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישרה דעתו.

יש להקשות: מדוע הצטער דוד שהיה ערום מן המצוות, הרי היה לו מצות ישוב ארץ ישראל שהרי מקיים כל רגע מצות ישוב ארץ ישראל, מעדני אשר.

נראה לתרץ: ע"פ מה שכתב בגליוני הש"ס אבות פרק ט"ו משנה א' דאע"פ שהיה לו מצוות מחוץ לגופו היה עצוב שלא היה לו מצוה בגופו, לכן הצטער אע"פ שהיה לו מצות ישוב ארץ ישראל, מ"מ לא היה לו מצוה בגופו, מעדני אשר.

מכתבים למערכת

האם נשים חייבות במצות זכירת מעשה עמלק

מה שהבאתם בשם החינוך מצוה תרי"ג שכתב נצטוו לזכור מה שעשה עמלק לישראל, ומצוה זו נוהגת בכל מקום ובכל זמן "זכור", כי להם לעשות המלחמה ונקמה באויב, אבל נשים שאינן בנות מלחמה אינן חייבות בקריאת פרשת זכור, והבאתם הדמנת חינוך תמה על זה שהרי במלחמת מצוה הכל יוצאים אפילו חתן מחרדו וכלה מחופתה.

הבה"ח ישראל אהרן ברנשטיין נ"י

יש לציין שכן הקשה במרחשת חלק א' סימן כ"ב ס"ק ו' ו' תירץ דהא דמבואר בגמ' סוטה שבמלחמת חובה הכל יוצאין אפילו כלה מחופתה, היינו דווקא במלחמת יהושע שבמלחמת יהושע היינו לכבוש את ארץ ישראל, ודווקא בכיבוש יהושע דהיינו כיבוש שבעה עממים בזה נשים חייבות כיון שמלבד מצות החרם תחרימם יש את המצוה של כיבוש הארץ שנשים חייבות, ולכן יוצאות הנשים לכבוש אותה, ולכן במלחמת עמלק שאין בו משום ישוב ארץ ישראל שארץ עמלק לא היתה בכלל שבעה עמים, ולכן לא מצווים בה הנשים.

הרב יצחק קדמון שליט"א שעלבים

יש לציין דבשורת אבני נזר אורח חיים סימן תק"ט תירץ דמחייב עמלק היא מצות עשה שהזמן גרמא שאינה בשבת משום אסור נטילת נשמה, ולכן נשים פטורות ממחייב עמלק, ובשלמה במלחמה קימ"ל עד דרתה אפילו בשבת כדאיתא בגמ' שבת י"ט ע"א אך נשים כיון דלאו בנות מלחמה לא דחי שבת, וכיון דשבת לאו זמן מצוה זו בנשים חשוב מצוה שהזמן גרמא, אבל הריגת ז' עממים לא מבעיא לדעת הראשונים פרק קמא דקידושין דכשיש לא תעשה גם בעשה חייבין, הכא נמי הא איכא לא תעשה לא תחיה כל נשמה, אך גם לפי הנראה מפשט תוס' קידושין דף ל"ד להיפוך הלא הריגת ז' עממין הוא למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות, ודומה להריגת המזויק, דחשיב מלאכה שאין צריכה לגופה דלרוב הפוסקים פטור והוא נהוג מן התורה גם בשבת.

האם מותר לקצוץ עץ מאכל לצורך בניית סוכה

מה שדנתם באריכות האם מותר לקצוץ אילני מאכל לצורך בניית סוכה, וכתבתם כמה טעמים להיתר, ובמכתבים למערכת כתב הרב שמואל זכאי שליט"א להביא ראיה ממה שכתב הבית יוסף ויהי דעה סימן כ"ח בשם המרדכי דהביא בשם הגאונים על הא דתנן היה מהלך מדבר ואין לו עפר לכסות שוחק דינר זהב ומכסה, היה מהלך בספינה ואין לו עפר שורף טליתו ומכסה, דמייירי ששוע העוף או החיותא דינר ואינו חביב הטלית שורף עליו כמו העוף, ולכן מותר לשרוף טלית לצורך כיוסי הדם, ולפי זה יש לומר שהוא הדין בנדרין דידן דכיון שחביבה עליו מצות סוכה יותר מאשר קיומו והשיארותו של האילן לכן מותר לקצוץ האילן לצורך מצות סוכה, וכמו ששם מותר לשרוף הבגד לצורך כיוסי הדם.

הרב אליהו נתנאל שליט"א חיפה

יש להעיר, דיש לחלק דהרי כל תשחית בשאר דברים חוץ מעצים גזון בגדים יש מחלוקת הראשונים אם איסור מדאורייתא או מדרבנן, ואם נאמר דהיא מדרבנן מובן דהתירו לו גזרו במקום מצוה, ואין דאיה לעץ פרי שאיסורו מן התורה.

מי שפגע בקן ציפור בשבת האם מותר לקיים מצות שילוח הקן בשבת

מה שדנתם בשם אחרונים באריכות במי שפגע בקן צפור בשבת האם מותר לו לקיים מצות שילוח הקן בשבת או דילמא אסור, ופסקתם לאיסור משום כמה טעמים.

הגאון רבי גמליאל הכהן ברנבוין שליט"א בני ברק מס' חסד וחסד

נראה לציין מה שראיתי בספר שלח תשלח להגיד יחיאל וינברגר שליט"א ע"מ ע"ח שמביא בשם הגאון הגדול רבי משה הלברשטם זצ"ל טעם שאי אפשר לקיים שילוח הקן בשבת, הלא כחוב בתורה ואת הבנים תקח לך, ונתבאר דצריך לעשות קנין בבנים, ובשבת הרי אסור לעשות קנין, מימלא לא שייך לקיים המצוה בשבת.

הבה"ח בנש"ק יצחק אייזיק פאלאק נ"י פתח תקוה

נראה לציין מה שמובא בספר שלח תשלח ע"מ קכ"ז ממרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שאין לעשות שילוח הקן בשבת, משום שבכערב שבת היתה האם רובצת על הביצים ואו היה אסור לזכות בהם, וא"כ יש להם שם מוקצה.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

האם יש איסור לקדש אשה בלילה

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם יש איסור לקדש אשה בלילה כיון שיש איסור לגרוש אשה בלילה דהויא כדני ממונות כיון דגובין את הכתובה וקדושין איתקש לגירושין ולכן אסור לקדש אשה בלילה או דילמא בקדושין ליכא איסור לקדש בלילה כיון דלא הויא דיני ממונות לא אישך להקיש.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מרחוקי הדת

נראה להעיר מה דקימ"ל אורח חיים סימן שליט"א סוף ד' דמשום כבוד הבריות שלא היו יכולים להשוות עם הנוניא ביום ו' עד הלילה, דעושין החופה והקידושין בליל שבת, חיונין שומרת לקדש בלילה.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

יש להעיר לפי מה שהבאתם מהגורע בידודה שנתינת גט בלילה פסול, משום דהויא כמו דין שהרי ע"י הגט גובה כתובתה ודיני ממונות ביום, קשה שלפי זה איך מותר לעשות נישואין בלילה הלא עם נישואין הבעל מחויב בשאר וכסות שהוא דין ממונות ואסור בלילה.

הרב אהרן הרצנברג שליט"א

הרב שאול מרגליות שליט"א מרחוקי עולות

נראה לציין ממה ששמעתי פעם תירוץ בשם הבית ישראל איך מקדשים אשה בלילה, ותירץ ע"פ שיטת הסמ"ע ח"מ סי' ה' סק"ז דכשמדליק נרות בלילה ויכול לראות ולהכיר בני אדם, מותר לזון בלילה אפילו בתחילת דין, א"כ היום כשמדליקים נרות בחופה לכן מותר לקדש אף בלילה.

על מה שמכבו העולם שלא לקרוע קריעה בבגדיהם כשמגיעים לכותל

מה שהקשתם על מה שמכבו העולם שאינם עושים קריעה כשמגיעים לכותל הרי נפסק להדיא בש"ע דהרואה מקום המקדש חייב לקרוע.

הגאון רבי ישראל אליעזר הגר שליט"א רב בהמ"ד מקור ברוך דחסדי ויניץ ירושלים

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א בספרו מועדים ומגנים חלק ז' סימן רנ"ז שנכון שיעמוד בהרים שסביב ויראה את רצפת העזרה ואח"כ יקרע, וכתב שם ששמע שהרי"ז מבריסק הקפיד כשבא לאזור מקום המקדש לראות דווקא מהבתים ברובע המוסלמי את רצפת העזרה, והנה כשמגיע לכותל המערבי ואינו רואה את רצפת העזרה אינו חייב לקרוע לפי הג"ל אתי שפיר.

האם בשנה מעוברת צריך לזכור פעמיים בשנה מעשה עמלק

מה שהבאתם בשם המהר"ם שיק בספרו על תרי"ג מצות מצוה תרי"ג שהביא בשם חתם סופר, שבשנה מעוברת צריך לכווין בפרשת כי תצא מצות זכירת מעשה עמלק, משום דבשנה פשוטה די מה שמזכיר לפני פורים כשקורין פרשת זכור, ע"פ מה שאמרו בגמ' ברכות נ"ח ע"מ ב' אין המת משתבח מן הלב עד לאחר י"ב חדש, שנאמר נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד והכא נמי דכתיב זכור ואל תשכח, צריך לזכור מעשה עמלק כל תוך י"ב חודש, אבל בשנה מעוברת שיה יותר מ"ב חודש צריך לכווין בפרשת כי תצא בעת קריאת מעשה עמלק, לכיון לקיים מצות זכירת מעשה עמלק.

הרה"ג רבי יחזקאל בהגרי"א טוסיג שליט"א ירושלים שגיחה חתני דשיבת תשנ"ב

מה שכתבתם דמקור השמיעה של המהר"ם שיק מובא בשורת חתם סופר אה"ע סימן קי"ט, הערני הגאון רבי ישראל יצחק מנדלזון שליט"א טענות עולם נשתרבה בזה שהרי בתשובה שם כתב שצריך לזכור בשנה מעוברת פעמיים, ומביא ראיה מבתי ערי חומה דאף חודש העיבור בכלל השנה, א"כ מן הראוי על כמה מכובדת שלכם לפרסם טעות העולם.

האם יש חיוב לזכור את אשר עשה עמלק בכל יום

מה שהבאתם מחלוקת הראשונים האם יש חיוב לזכור בכל יום מעשה עמלק או דילמא די פעם אחת בשנה.

הרב אלימלך בלום שליט"א קריית צאנז נתניה

יש לציין מה שכתב זקני השל"ה בפרשת כי תצא וי"ל ומצוה גדולה היא לומר פרשה זו בכל יום לקיים מצות זכור ואח"כ יאמר על עמלק ימח שמו וזכרו ונמח זכרו מלהזכר ובוה יקיים לא תשכח ויקיים כי אבד זכרם המה וה' לעולם ישב כונן למשפט, חיונין מרביו הקדושים שיש מצוה בכל יום.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד

הרב אלימלך פרבר שליט"א

מראשי קהילת בעלזא בית שמש

לרגל שמחת הולדת בנו נ"י במז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

בלב מלא תהלה נשגר ברכת מזל טוב

קדם מע"כ ידידינו העסקן הנמרץ

איש המעש ובריק הכשרון

הרב מרדכי קליין שליט"א בני ברק

לרגל שמחת הולדת בתו תחי' במז"ט

יהא רעוא שזיכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים טובים

המכין מקרב האב: ישראל ו' - ב/הה/הפה

